

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.

Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. 3. — Tel. 3492, 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica št.
2. — Telefon št. 190.

Računi pri pošti ček zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.180,
Wien št. 105.241.

JUTRO

Naročnina znaša mesečno Din 25.—
Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 5. Telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor
Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440.
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1.
Telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu.

Ob madžarskem posetu v Rimu

Pred svojim potovanjem v Rim je dal madžarski ministrski predsednik Gömbös v pariškem listu »La Presse« znatno izjavo, da Madžari ne streže za obnovitvijo nekdanje Ogrske, marveč da zahtevajo samo popravilo meja na način, ki bi najbolj ustrežal narodnostnim, gospodarskim in zemljepisnim prilikam obmejnega ozemlja. Doslej so bile take izjave na Madžarskem kaznive in nedavno je vlada razpustila stranko malih kmetov, ki med vsemi madžarskimi strankami edina v svoj program ni hotela sprejeti točke o obnovi nekdanje kraljevine sv. Štefana. S tega vidika moramo presojati iskrenost Gömböseve izjave, ki je imela pač samo namen povedati Franciji in Mali antanti, pa tudi Italiji, da Madžarska v danem trenutku ne smatra revizije za aktualen problem, ker ji gre pri rimskem posetu pred vsem za vprašanja gospodarske prirode.

Vsekakor pa je zanimivo, da je prišla ta izjava po posetu na Poljskem, kjer je Gömbös čestital Poljakom, da so se uresničile njihove želje po vzpostavitvi Poljske, in nadovezal nado svoje države, da tudi »madžarski bog še živi« in da je potemtakem madžarska stvar v dobrih rokah. Tudi Poljaki so bili po vsem videzu te misli in se niso hoteli vezati na nič drugega nego na kulturno sodelovanje, ki v stvari za nikogar ni nikakoli obveza. Poljski tisk je dobil od zunanjega ministra mišljaj, naj sicer piše »toplo, toda bolj od daleč«.

Kakor kažejo dosedanja Gömböseva potovanja v Bolgarijo in Turčijo, ima madžarski ministrski predsednik to veliko nesrečo, da se vsaka država kmalu po odhodu madžarskega poseta temeljito preorientira v pogledu zunanje politike in madžarska javnost kaj kmalu spozna pravi uspeh Gömbösevih potovanj: bržko nekoliko potihnje uradno zapovedani slavošpevi budimpeštanskih listov. Zato pravijo, da potuje gospod Gömbös v Rim v velikem strahu in v nemalih skrbih.

Razvoj v mednarodni politiki zadnjih mesecev dokazuje, da je osrednja točka madžarske politike, revizija, postala velika ovira za uspešno delo tako na znotraj kakor na zunanje. Zaradi balasta, ki ga predstavlja revizija, je postala Madžarska neugodno breme ne samo Nemčiji, marveč tudi Italiji. Vrh tega je šovinistično stališče Budimpešte onemogočilo gospodarsko sodelovanje s sosedami in ostalimi evropskimi državami, zlasti se občuti popolna finančna osamljenost Madžarske, ki že leta in leta brez ozira na lastne koristi in na možnost uresničenja revizijske zahteve vztraja na tej politični himeri.

V notranji politiki je geslo revizije skoro popolnoma izgubilo svoj nekdanji blek. Narod uvideva, da je zahteva obnovitve predvojne Ogrske samo stvar plemičev, da pozornost ljudstva okrenejo s svojih veleposesev in javnost zaposlijo z manj neprijetno stvarjo, nego je agrarna reforma. Madžarski publicist Fenyes iz varnega zavetja v Londonu svetuje Evropi, naj privoli v revizijo, kot pogoj zanjo pa naj stavi uveljavitev splošne in enake volilne pravice ter izvedbo agrarne reforme, kakor je bila izvršena v nasledstvenih državah. Fenyes je uverjen, da potem o reviziji ne bo čuti iz Budimpešte niti besedice več, ker je plemiči za to ceno ne bodo hoteli. Narod sam, ki smatra, da je potrebnejše, da pride do zemlje, ki jo obdeluje, pa se nedvomno ne bo spuščal v nikake avanture za gospodo.

Vendar so začasno še vse stranke na Madžarskem navdahnjene z zahtevo po reviziji in ostro grajačo Gömbösevo izjavo v pariškem listu. Pravijo, da je ministrski predsednik sam postal izdajalec one politike, ki jo je vedno proglašal za ogrodo madžarske zunanje in notranje politike. Tudi se tolači njegova izjava kot prošnja inozemstvu za podporo v notranjih težkočah, ki se pričakujejo na Madžarskem za bližnje mesece. Vse politične skupine namreč naglašajo, da je sedanje stanje nevzdržno in da mora v kratkem priti do odločilne izpremembe.

Avspicije Gömbösevega poseta v Rimu tedaj niso nič kaj sijajne. Italijani so gotovo dobro informirani o notranjem položaju na Madžarskem in bodo za moža, ki morda v bližnji bodočnosti ne bo več na čelu vlade, imeli po svojem običaju pač čelo lepih besed, dati mu pa ne bodo mogli ničesar. Saj je znano, da niso mogli ali hoteli izpolniti niti onih obljub, ki so mu jih bili dali o priliki trgovinskih pomenkov v začetku leta, ko je šel za to, da se med Italijo, Madžarsko in Avstrijo navežejo ožji gospodarski stiki. Od teh so si zlasti budimpeštanski izvozniki obetali gorre zlata, pa je mesto tega prišlo grenko razočaranje. Tudi mednarodni položaj v danem trenutku ni tak, da bi se Rim prav iskreno veselil svojega gosta iz Madžarske.

Dr. Beneš: Leto 1935 bo odločilno

Velik ekspozice češkoslovaškega zunanjega ministra o mednarodnem položaju — Mala antanta ostane slej ko prej pobornica miru, zahteva pa, da se marsejski atentat razčisti do kraja in krivci pozovejo na odgovor

Praga, 6. novembra. p. Za današnje sejo poslanske zbornice je vladalo v vseh političnih in diplomatskih krogih ogromno zanimanje. Na dnevnem redu je bil namreč ekspozice zunanjega ministra g. dr. Beneša o zunanjih politiki Češkoslovaške in o splošnem mednarodnem položaju. Seji so prisostvovali malone vsi v Pragi akreditirani diplomati, prav tako pa je bilo navzočih poleg domačih izredno veliko števil inozemskih novinarjev. Položaj, ki je nastal po marsejskem zločinu, je dal izvajanjem dr. Beneša še večjo važnost, poleg tega pa je dr. Beneš na glas kot najboljši poznavalec mednarodnih prilik in zato ni čudno, da je tudi galerijo napolnila izbrana publika.

Ekspozice dr. Beneša je bil, kakor splošno ugotavljajo, eden izmed najbolj resnih, obenem pa tudi najkrajših, kar jih je podal v poslednjih 15 letih v češkoslovaški poslanski zbornici.

Ekspozice

V začetku svojih izvajanj je dr. Beneš izjavil, da vidi v Društvu narodov edino in poslednjo silo, ki kljubuje vsem onim, ki si morda žele vojne: silo, ki je militaristična prizadevanja pobijala vse do danes in ki je obenem opomin onim, ki bi hoteli brez rizika zase pogrniti človeštvo v nove borbe in pokolje.

Društvo narodov je edini zaupanja vredni element

Za vso svetovno javnost je to edina stvarna garancija za ohranitev miru. Mi bomo, je dejal dr. Beneš, prav zaradi tega nadaljevali svojo dosedanje politiko v zvezi z Malo antanto in paralelno s Francijo, zavedajoč se, da s tem pripomoremo k ohranitvi miru. Temu cilju služi tudi naša tesna zveza z Balkansko zvezo.

Razčlenjujoč splošni mednarodni položaj je dr. Beneš izjavil, da predstavlja **vstop Sovjetske Rusije v Društvo narodov izredno važen dogodek**

v zvezi z izpremenjeno grupacijo v Evropi, dogodek, ki je brez dvoma zelo povojen tako za Češkoslovaško kakor za vso Malo antanto. Politika zblizanja med Češkoslovaško in Sovjetsko unijo se bo izvajala v najvestnejšem sodelovanju in ob popolnem sporazumu s Francijo, Malo antanto in Balkansko zvezo. Še neresen.

problem neodvisnosti Avstrije

ne preprečuje možnosti poznejšega sporazuma z Nemčijo. V teku ženevskega zasedanja je Mala antanta objavila vsemu svetu, da bo energično reagirala na vsak poizkus obnove Habsburžanov.

V nadaljnjih izvajanjih je dr. Beneš nato obrazložil

delikatnost posaarskega vprašanja

o katerem je dejal, da bi moglo v bližnji bodočnosti izzvati resne težave. Interes Češkoslovaške in v njo vse Male antante je, da pride takoj po januarškem plebiscitu v Posavju do prilagoditve prilik tako, da to pozneje ne bo oviralo sporazuma med Francijo in Nemčijo, ki je bistvene važnosti za evropski mir.

Govoreč o mednarodnih akcijah za okrepitev miru je dr. Beneš naglasil, da so

glavni činitelji nove politične konstelacije

načrt vzhodnega pakta, pristop Sovjetske unije v Društvo narodov, izgledi za francosko - italijanski sporazum in končno sporazum med Poljsko in Nemčijo. Glavno osobino mirotovnega dela predstavlja vprašanje končnega sporazuma v avstrijskem vprašanju, in sporazuma v Srednji Evropi. Češkoslovaška in vsa Mala antanta bo vztrajala pri svojih naporih za ohranitev in okrepitev miru, jačajoč svoje zveze in kar najintimnejše sodelovanje z Balkansko zvezo in Bolgarijo ter v sodelovanju s Francijo. O odnošajih med Nemčijo in Češkoslovaško je dr. Beneš izjavil, da so dobri.

Odnosaji med Poljsko in Češkoslovaško

počivajo za enkrat na obojestranski rezerviranosti. Poleg nekaterih osnovnih vprašanj lokalnega značaja se razhaja-

ta Češkoslovaška in Poljska v važnih vprašanjih splošne evropske politike. Poljska vodi politiko svojih lastnih interesov, tako kakor jih pojmuje ona sama. Češkoslovaška jemlje to na znanje in bo to tudi upoštevala, čeravno mora obžalovati gotove zunanje-politične izraze te politike. Češkoslovaška politika ni nikdar bila in nikdar ne bo naperjena proti Poljski.

Splošni mednarodni politični položaj

je dr. Beneš v svojem ekspoziciji označil za stanje medsebojnega čakanja in zbiranja novih moči v svrhu ustvarjanja novih front. Skrajni cilj, ki ga vodi Češkoslovaška in z njo vsa Mala antanta, ni osamljenje nobene druge države, marveč sodelovanje vseh držav, zlasti pa tudi sodelovanje z Nemčijo.

Dr. Beneš je ob največji pozornosti vse zbornice izjavil, da ne prikriva, da je mednarodni položaj resen. Dodal pa je, da je v tem pogledu dragoceno jamstvo sodelovanje med Francijo in Anglijo, ki lahko očuva mir, če bo vedno čvrsto in odločno pri ustvarjanju postavljenih ciljev. Njegovo osebno mnenje je, da bo prihodnje leto odločilno za usodo Evrope.

Marsejski atentat

Ob koncu svojega ekspoziceja se je dr. Beneš dotaknil marsejskega zločina in v vseh besedah poveljal osebo in državniško delo Viteškega kralja Aleksandra Uedinitelja poudarjajoč, da je Češkoslovaška izgubila svojega najboljšega in najvernejšega prijatelja. Izguba, ki je zadela jugoslovanski narod, je v enaki meri težka in nenadomestljiva tudi za češkoslovaški narod.

Aleksander Uedinitelj — kralj miru

Kralj Aleksander ni bil samo ustanovitelj jugoslovenske države, nego eden glavnih stebrov miru in reda v Evropi sploh. Bil je eden izmed onih, ki so s svojimi velikimi deli pripomogli k ustvaritvi in stvarnemu razvoju politike Male antante in Balkanske zveze. Bil je politik miru v najglobljem pomenu in smislu te besede. Bil je zares kralj. Poznal sem njegove misli in cilje, kakor malokateri drugi tuji politik in morem o njih govoriti avtentično. Pokojni kralj Aleksander je bil pristaš sodelovanja s Češkoslovaško. Bil je tako zaverovan v našo zvezo, da sta bili zanj obe naši državi eno in isto. To je bil njegov življenjski credo in politična trasa. Naša država je z njim izgubila najvestnejšega prijatelja.

Zvestoba za zvestobo

Zato bo češkoslovaški narod trajno in zvesto čuval spomin na tega svojega velikega prijatelja. Naša sveta dolžnost je, da naglasimo, da bomo z jugoslovanskim narodom vselej in ob vsaki priliki, da mu bomo ostali vsilkar zvesti zavezni. Nobena akcija, nobena politika, nobena diplomacija nas ne more razdvojiti in ne bo porušila našega prijateljstva in naše zveze, ne bo oskrnila naše medsebojne zvestobe. Jugoslavija in Češkoslovaška sta povezani po isti usodi in bosta to ostali tudi za vso bodočnost. Kljub vsem skrbem in vsej boli sem prepričan, da čaka naši dve državi velika bodočnost in resnično blagostanje.

Prav tako se je dr. Beneš v toplih besedah spominjal pokojnega francoskega zunanjega ministra Barthouja in njegovega dela za okrepitev miru in mednarodnega sodelovanja.

Terorizma mora biti konec!

Svoja izvajanja je zaključil z izjavo, da se mora zločin, ki je oropal človeštvo dveh tako vnetih in iskrenih pobornikov miru, vsestransko razjasniti in da se mora brez rezerve ugotoviti vsa odgovornost za ta ostudni zločin. Mednarodnemu terorizmu se mora napraviti konec. V tem pogledu je Mala antanta docela soglasna s Francijo in si pridružuje vso pravico, da v danem trenutku podvzame potrebne ukrepe. Marsejski atentat je rodil baš nasprotno od tega, kar so od nje pričakovali njegovi duševni očetje. Povečal je aktivnost Male antante za ohranitev miru in manifestiral čvrstost jugoslovanskega narodnega in državnega edinstva ter zvez, ki obstojajo med državami Male antante.

nje je, da bo prihodnje leto odločilno za usodo Evrope.

Biti moramo pripravljeni na vsako eventualnost

Vsak večji dogodek bi lahko v današnji atmosferi deloval kakor bomba. Prepričan sem, da se bo Evropa v 12 do 18 mesecih znašla na razpotju in se bo morala odločiti za vojno ali mir. Češkoslovaška politika bo storila vse, kar je v njeni moči, da se mir zaščiti, toda ves češkoslovaški narod bo, pa naj se zgodi karkoli, vselej pripravljen, da izvaja skrajne posledice, če bi to zahteval položaj in bi bila to njegova dolžnost. Kar se tiče ženevskih razprav

o narodnih manjšinah

da bi bilo pravično sprejeti načelo, da se države, ki se neprestano pritožujejo zaradi narodnih manjšin v drugih državah, tudi same podvržejo taki zaščiti. Spoštujte naziranje drugih držav, smatra pa, da bi bilo posplošenje mednarodnih odredb o zaščiti manjšin moralno več kot upravičeno. V tem pogledu pa bi bila koristnejša vsestranska mednarodna pogodba, kakor pa dvostranske pogodbe, ki jih predlagajo nekatere države.

Manifestacija jugoslovenskega edinstva

Minister dr. Beneš je nato govoril o zgodovinskih dogodkih, ki so nastopili po marsejski tragediji na vsem ozemlju Jugoslavije. Velike manifestacije boli in tuze, istočasno pa tudi nepopravljive sile so bile prva posledica strašnega dogodka. Jugoslovanski narod, ki je bil ves zbran ob grobu svojega velikega kralja, je pokazal doslej nesluteno odločnost in dostojanstvo. To je bila veličastna manifestacija jugoslovenskega edinstva, manifestacija za načela one velike politike, ki jo je vodil kralj Aleksander doma in ki jo je izpovedal pred vsem svetom. Ves svet je bil spričo vsega tega tudi dejansko iznenaden. Posledice marsejske tragedije lahko postanejo izredno resne. Toda dejansko pomenijo le še večji priliv

Volitve v Ameriki

Ogorčena borba med demokrati in republikanci — Obsežni varnostni ukrepi

Newyork, 6. novembra. r. Ameriški narod je danes šel na volišče, da izvoli 435 zastopnikov v reprezentančno zbornico. Dosedaj je bilo 313 demokratov. 113 republikancev in 5 farmerjev; štiri mesta niso bila zasedena. Istočasno se vrše volitve ene tretjine, to je 32 senatorjev. Končno je potekel tudi 48 državnim guvernerjem mandat. V vseh teh državah se na novo volijo tudi zakonodajne skupščine. Borba je zelo ostra. Vse pa kaže, da bodo z veliko večino zmagali demokrati čijih pristaš je tudi predsednik Roosevelt. Republikanci so zelo slabo organizirani razen tega pa nimajo nobenega popularnejšega voditelja. Iz raznih krajev prihajajo poročila o krvavih izgrelih, ki so zahtevali tudi mnogo smrtnih žrtev.

Newyork, 6. novembra. g. Za današnje kongresne volitve so policijske oblasti odredile v vseh državah Unije obširne varnostne mere. Vsi policijski oddelki so bili mobilizirani, da bi se volilni nemiri in tudi drugi izgrezi takoj v kali zadušili. Volilni lokali so močno zastraženi. V Newyorku samem je policija izvedla generalno racijo ter je aretirala veliko število znanih gangsterjev in drugih oseb, ki navadno proti plačilu na dan volitev izvršujejo napade in nasilstva. V Newyorku samem straži volilne lokale 12.000 mož. Kakor znano, so volilni listi tudi falzificirali ali pa so izstavljeni na osebe, ki so se že izselile ali pa celo umrle. Topot je bilo baje falzificiranih nad 40.000 volilnih legitimacij.

Doumergue nepopustljiv

V četrtek se bo odločilo, ali bodo popustili radikali, ali pa bo odstopila vlada

Pariz, 6. novembra. AA. Politični položaj se še ni razčistil. Glavno vprašanje je zdaj, kakšno stališče bodo zavzele posamezne stranke k Doumerguejevim reformam. Najvažnejša bo odločitev radikalno socialistične stranke. Socialisti so že izjavili, da se bodo z vso odločnostjo borili proti Doumerguejevim reformam in začasnim dvanajestinam. Položaj je nejasen tudi med samimi vladnimi poslanci. Posl. Guy na primer podpira Doumergue, posl. Scapin pa je proti njegovi politiki. Tudi radikali so razdeljeni. Verjetno je, da bodo razdeljeni do glasovanja o dvanajestinah. Navzlic vsem temu pa računajo počeni krogi, da bo Doumergueva vlada dobila večino najmanj 50 glasov.

Senatorji so še vedno rezervirani. Izjavljajo, da hočejo povedati svoje mnenje o reformah šele po glasovanju o proračunu.

Predsednik vlade Doumergue je predložil danes poslanski zbornici zakonski načrt o treh začasnih dvanajestinah. Finančni odbor ga bo proučil jutri, razprava v parlamentu pa se prične v četrtek.

Pariz, 6. nov. w. Državni minister Herriot je na današnji seji ministrskega sveta

sporočil, da so njegovi prijatelji proti temu, da bi si predsednik vlade s sprejemom proračunskega provizorija ustvaril ugoden preudic za ustavno reformo. Doumergue je nato vprašal, ali pomeni to takojšnjo demisijsko socialistično-radikalnih ministrov. Po ločenih posvetovanjih socialističnih in radikalnih ministrov je nato Herriot privolil v odgoditev odločitve za prihodnjo sejo ministrskega sveta, ki bo v četrtek dopoldne. Do tedaj bo imela socialistično-radikalna skupina več posvetovanj. Ako bi Herriot vztrajal na svojem stališču, bo Doumergue takoj predložil demisijsko vlado.

Francoski trgovinski minister dpotoval v Moskvo

Pariz, 6. novembra. AA. Trgovinski minister Lamoureux je odpotoval ob 22.45 v Moskvo. Spremljata ga ravnatelj za trgovinske sporazume Bonfon in ravnatelj za trgovinsko politiko Crapon. Lamoureuxovo potovanje je v zvezi z obnovitvijo trgovinske pogodbe, ki sta jo Rusija in Francija sklenili lani.

Električna centrala človek

Srce in mišice kot proizvajalci elektrike — Naši možgani, stikalna postaja

Moderna naravoslovna znanost je odkrila zanimivo in važno dejstvo, da je elektrika potrebna za vse življenjske pojave. Z najpreprostejši sestavni deli človeškega telesa, stanice in njih kemični gradbeni delci, so električno nabiti. Mali beljakovinski delci, iz katerih sestojijo stanice, so pozitivno ali negativno nabiti. Čim izprazni svoje naboje, izgube svoj pomen za presnovo in za življenjski proces v stanici. Tudi rdeča krvna telesa so električno nabita, kar si lahko dokazemo s preprostim poskusom: postavimo jih v električno polje in bodo začela hipoma rotirati proti enemu izmed obeh tečajev. Prav tako pa vplivajo na vse delovanje naših notranjih organov najmanjši električni nabiti delci, tako zvali joni. Razni joni, ki jih nahajamo v določeni gostoti v krvi, uravnavajo v medsebojni igri vse naše telesne funkcije in imajo pri tem nekako takšno ulogo kakor hormoni in vitamini.

Najintenzivnejši električni pojavi se vršijo v živčevju in mišičevju. Z vsakim gibom povzroči mišica opazljiv električni sunk in ni čudno, da so tu najprvo dognali ulogo elektrike v našem telesu. Isto pa je tudi z živci, kar je praktično zelo važno

dejstvo. Živec ne moreš kar tako videti, dali je v mirnem stanju ali deluje. Edini znak njegovega delovanja je električni tok, ki ga proizvaja. Istočasno z dražljivim impulzom, n. pr. s povzemanjem iz možganov, se razširja v njem kakor v brzojavni žici električni val in te vale je mogoče ugotoviti z občutljivimi instrumenti ter tako kontrolirati delo živčnih nitk, stanje njih moči ali izčrpanosti itd.

Posebno ulogo med »električnimi« organami telesa zavzema srce, o katerem je že dolgo znano, da proizvaja s svojim delom trajne električne toke, ki jih je mogoče v podobni karakteristične krivulje zabeležiti s posebnimi instrumenti, tako zvanimi električnimi kardiografi. Neredno delovanje, ki zavzema pri raznih boleznih prav značilne posebne oblike, se izraža z nerednim potekom krivulje in lahko si mislimo da je mogoče s tem na preprost način ugotavljati razna bolezenska stanja. V novem času so srčne električne toke napravili s pomočjo mikrofona in zvočnikov tudi slišni. Ne kar ima veliki pomen n. pr. za stalno kontrolo srca med kakšno težko operacijo.

Če so vsi drugi organi bolj ali manj

električni ne morejo v tem pogledu delati nobene izjeme seveda niti možgani. In tudi tu so zgradili instrumente, ki omogočajo kontrolo njihovega delovanja in celo delovanja posameznih njihovih središč, ne da bi bilo treba odpirati lobanjo. Možgani proizvajajo sploh neprestano električne toke, katerih krivulja poteka enakomerno, če jih ne razdraži kakšen zunanji dražljaj, n. pr. optični ali akustični. Na vsak dražljaj reagira tipična možganska električna krivulja s posebnimi dvigi in padci.

Ker ima elektrika v življenju našega telesa tako veliko ulogo, ni čudno, da je mogoče tudi z dovanjem električnih nabojev vplivati na organizem. Te resnice se medicinska veda poslužuje že davno v obliki električnega obravnavanja raznih bolezni, n. pr. z električno masažo, diatermijo, električnim obsevanjem s kratkimi valovi itd. V bodočnosti bodo vsi ti načini imeli še neprimerno večjo ulogo nego danes, ko zveze med elektriko in telesnimi funkcijami komaj v principu poznamo, a še ne v vseh podrobnostih.

Končno naj omenimo še to, da je nauk o važnosti elektrike v človeškem telesu v najnovijem času dobil zanimivo potrdilo s presenetljivim eksperimentom. Če vzamemo pod določeni pogoji neovono žarnico v roke, bo zažarela sama od sebe, t. j. pod vplivom električne sile, ki jo centrala človek proizvaja z vsakim svojim gibom. Seveda moramo biti izolirani z gumastimi podplatami od tal in se moramo gibati. Električna sila v nas je celo tako močna, da zasveti neovona žarnica od same naše bližine, ne da bi se je dotaknili. Morda ni daleč čas, ko si bomo ponovi svetili z električnimi žepnimi svetilkami, ki ne bodo potrebovale nobenih baterij.

Ni je zeblo v vodi

Mlada angleška plavalka miss Winkler je preplavala Table Bay, 16 km širok preliv, ki loči otok Robben od mesta pri rtu Dobre nade, v 7 urah in 24 minutah

Robot proučuje veseljstvo

V laboratorijih raziskovalnice za brezžične valove v Sloughu na Anglijskem preizkušajo ta čas novo pripravo, robota, ki samodelno raziskuje najvišje zračne plasti, v katere človek ne more in bržkone tudi nikoli ne bo mogel vzleteti.

Robot sestoji iz oddajnika za brezžične valove, sprejemnika za njih »odmev« in iz fotografske kamere, ki jih snema in fiksira. Oddajnik in sprejemnik delujeta avtomatično in v popolnem soglasju brez človeške pomoči. Tudi fotografski aparat snema avtomatično in ko je napravil posnetek, se njegov film sam od sebe pomakne nekaj naprej, da je pripravljen za nov posnetek. Oddajni brezžični signal se samodelno fotografira kakor njegov odmev.

Robot lahko ugotovi, kako daleč prodirajo oddani valovi v ionosfero, to je v plast nad stratosfero, ki nam je še skoraj popolnoma neznana. Zgodilo se je že večkrat, da se valovi od ionosfere niso odbili in povrnila na zemljo, torej so jo očitno prodrli. A vsak povratek nam prinaša novih podatkov o razmerah v tistih bližnjih globinah vesolja, ki so bile znanosti doslej prav tako nepristopne kakor najbolj oddaljene. Angleški fiziki upajo, da bodo s tem robotom rešili mnogo doslej nepojasnjenih fenomenov vesolja.

Največji parnik na svetu

Iz Le Havra poročajo, da bo največja ladja na svetu, »Normandie«, v kratkem odpula na svoje prvo potovanje v New York. Njena posadka bo obsegala komandanta, vicekapitana, pomožnega kapitana, 6 poročnikov, 2 nižja častnika in 108 mornarjev, stroje pa bodo upravljali višji inženjer, 6 inženjerjev, 19 pomočnikov, 30 elektrotehnikov in 134 mehanikov. Upravo bodo imeli višji komisar, 6 komisarjev in 24 pomožnih komisarjev. Medicinsko osebje bodo tvorili 3 zdravniki in 2 sanitetca, strožno osebje bo sestojalo iz ravnatelja, 623 hotelskih nastavljenecv vseh činov, 25 pospravljalck, 6 točarjev, 114 kuharjev, 73 pomožnih kuharjev, 9 mesarjev, 10 pekov, 20 slov, 11 pačev, 9 frizerjev, 7 tiskarskih moči, 16 godbenikov. Vsega skupaj bo že posadka brez potnikov štela 1284 oseb.

Samemu sebi sin

Thomas Stearns, lastnik cele vrste pomembnih finančnih podjetij v Chicagu, je pred nekaj časa izgubil svojo ženo. Ker je njegov sin padel 1917. na francoskem bojišču in se je ostareli mož že pred leti sprl s svojimi sorodniki, je ostal sam na svetu. Nekega dne te samote ni več prenesel in je sklenil, da se poroči. Izbral si je vdovo svojega sina in ker v Ameriki ni zakona, ki bi preprečeval takšno zvezo, sta stopila s 30 letno, lepo žensko kmalu pred oltar. S to poroko pa je nastala zamotana situacija, ki jo skušajo zdaj rešiti ameriški listi. Predvsem je postal 60 letni bankir s to poroko samemu sebi sin, saj je mož svojo snaho. Še bolj čuden je postal položaj njegove druge žene, ki se lahko imenuje tačša sama sebi, dočim je pokojna prva žena napredovala do čina matere svojega moža. Prava zmešnjava pa bo nastala, če se iz tega zakona rodi kaj otrok. Ti otroci bi bili potem vnuki svojih starčev.

Ne zmorejo davkov v gotovini

Poljedelci iz francoskega departementa Orna so pripeljali davkarji v Dornrdorfu cele vozove žita namestu denarja. Nizke cene kmetijskih pridelkov jim onemogočajo plačevanje davkov v gotovini

Za delom v Ameriki

Križev pot mladega inženjerja, ki je iskal kruha in sreče onstran morja ter se je naposled vrnil domov

V dunajski Uraniji je predaval te dni inž. Ernest Weisse o križevem potu, ki ga je moral prehoditi, da je našel v Zedinjenih državah nekaj dela in zaslužka.

Prišel je tja 1. 1930., ko so bili časi prosperitete že davno proč. Toda Weisse se ni dal položiti na tla, zgrabil je pač za vsako priliko, da bi zaslužil kakšen dolar. V prvih tednih se je v New Yorku oglašil pri 128 posredovalnicah za delo. Nikjer nič. Končno je akademskemu inženjerju z bakšiši uspelo, da je dobil mesto kot navaden delavec v neki livarni. Ta služba je trajala komaj eno uro. Spet se je pričel lov za kruhom. Po velikih naporih je dobil zaslužek kot liftboy. Sreča se mu je nasmešnila in ga je spravila od tu na lepo mesto v velikanski tvornici za kovinsko pohištvo. Pol leta je robotal ob tekočem traku, na kar so ga postavili celo v kon-

strukcijsko pisarno. Tedaj so lepi časi hitoma minili tudi za to tovarno, Weisse je moral kot tujec prvi na cesto. Mahnil jo je v Chicago, kjer se je brez uspeha poskušal kot agent za električne sesalnike prahu. Postal je zasebni sofer, nato pomivalec krožnikov v nekem hotelu, »dekle za vse« v sumljivi gostilni, zidarski vajenec, delavec na železniški progi. Po enem letu je imel pasjega življenja zadosti in je 1931. deželi neomejenih možnosti obrnil hrbet. Pri tem je pripomnil, da je Weisse inteligenten človek, ki se zna obrniti povsod in se prilagodi vsakim razmeram. Kako je šele z neštevilnimi lovci za srečo, ki se spuščajo v objubljeno deželo onkraj morja brez trdnih komolcev, brez prilagodljivosti in morebiti celo brez vsake sposobnosti!

Zamenjani dekleti

Roman grofične in dojljine hčere

Na gradu markija de D. pri francoskem mestu Arrajonu se je izvršila zaroka, ki ima zelo nenavadno ozadje.

Tu pri Arrajonu je imel svoje posestvo tudi neki grof, ki je v Ameriki napravil velike kupčije. L. 1916. je umrl v New Yorku, potem ko mu je žena v Franciji kratak čas prej rodila hčerko. Navzlic vojni je grofica sklenila odpotovati v Ameriko, da uredi neke zapuščinske zadeve po svojem pokojnem možu. Otroka je dala za ta čas v oskrbo neki dojlji, ki je bila na zelo dobrem glasu. Posli so grofico zadržali več mesecev v Ameriki, a ko se je vrnila, je hčerkico našla v sijajnem zdravju in sijajno razvito. Dojlja je skrbela zanjo z naravnost požrtvovalno vestnostjo in nežnostjo, zato ni čudno, da je grofica zelo zalovala za to žensko, ko je tri leta pozneje umrla. Nadomestila zanjo ni mogla dobiti in ga tudi ni iskala.

Mala komtesa je rasla, toda čudno je bilo to, da je postajala čedalje bolj podobna svoji nekdanji dojlji. Ko je štela 18 let, se ta podobnost po fotografiji dojlje, ki jo je imela grofica, ni dala več utajiti. Lasje, oči, nos, vse je bilo kakor izrezano

iz te fotografije, dočim ni bilo prav nobene podobnosti z grofovo družino. Grofica je sedaj sama pri sebi tudi razumela vzrok velike ljubezni, ki jo je dojlja nekoč izkazovala otroku. A to je bil samo sum, dokazov zanj ni imela. Končno jih je dobila na čuden način. Nekega večera je prišel k njej neki delavec, ki je bil zaposlen na posestvu markija de D. Povedal je, da ima rejenko, v katero se je bil zaljubil markijev sin. S to rejenko je pa stvar takšna: Pred 18 leti mu je dala poznejša groficična dojlja v rejo hčerkico, ki jo je bila pravkar rodila. Nekoliko mesecev pozneje je pa prišla z drugim otrokom, to je s pravo groficično hčerko in mu jo je dala namestu svoje hčerkice, ki jo je vzela spet k sebi kakor da bi bila groficična hči. Ljubezen do lastne krvi jo je zavedla v ta nenavaden greh.

Stvar se je uredila v vsej tišini. Grofica je priznala svojo pravo hčer in je dovolila, da se poroči z markijevim sinom. Podatak njeno hčer pa je obdržala pri sebi, ker jo je bila vzljubila kakor lastno hčer. Postal je tudi nje pravomočni otrok, s tem, da jo je pohčerila.

Tolščavost

Na Prvi dunajski medicinski vseučiliščni kliniki so globoko prodrli v skrivnost tolščavosti. Izkazalo se je, da ima ta v večini primerov svoj izvor v možganih, in sicer v obolenju ali premajhni delavnosti nekega njihovega določenega mesta, ki je baš središče za presnovo tolšče. Raziskovalci so iz možganskega podaljška pridobili hormon, ki rabi za raztolščenje krvi.

Po mastni hrani količina tolšče v krvi zelo naraste, ta porast pa se ustavi in celo nazaduje, če poskusni osebi vbrizgamo nekaj omenjenega hormona. Sedaj so prvič eksperimentalno dokazali bistveno motnjo v presnovi tolšče pri debelih, dočim je doslej vedno kazalo, da ni količina tolšče v krvi pri njih tudi po mastni hrani nič dosti večja nego pri normalnih ljudeh. Preiskava je dognala, da nima hormon za raztolščenje pri debelih nobenega učinka.

Skala ograja mestno četrt

Prebivalstvo Greftsenaasena, ene izmed četrti norveške prestolnice, je te dni vse razburjeno. Nad tem mestnim delom se dviga ogromna skalna stena, preko nje pa visi 50.000 m³ velika skalna klada. Neka komisija geologov je sedaj ugotovila, da se ta ogromna klada polagoma niža, sicer zelo neznatno, a vendar tako, da je to nižanje mogoče izmeriti. Nekega dne bi skalna nenadoma zgrmela v globino in bi povzročila nedvomno strašno nesrečo. Norvežanom je še v kosteh spomin na podobno katastrofo, ki se je zgodila v letošnjem aprilu v Aalesundu. Tam se je utrgala ogromna skala in treščila v morje s takšno silo, da se je dvignil val, ki je v trenutku razbil kakšnih 30 hiš v mestecih Ta-Fiordu in Froraažu od fjorda. Petdeset ljudi je pri tem izgubilo življenje.

Greftsenaasenci seveda niso počakali, da bi jih zadela podobna nesreča. Svojo mestno četrt so evakuirali. Oblasti pa so odredile, da se grozeči skalni velikan previdno podminira in v drobcih požene v zrak.

Ljudsko štetje v Angliji

Vplivni gospodarski krogi in statistični uradi so postavili angleški vladi predlog, da bi se ljudska štetja namestu vsake desetletje vršila vsakih pet let. V vlogi pravijo tudi to, da število angleškega prebivalstva stalno nazaduje in če pojde tako naprej se bo do konca stoletja od sedanjih 45 milijonov znižalo na 23 milijonov.

Čitajte tedensko revijo „ŽIVLJENJE IN SVET“

Kača zastupila kačo

V londonskem zooju imajo obsežen terarij z najbolj redkimi strupenjačami. Posebno ponosni so bili na dvojico kraljevskih kober, ki sta se držali vedno nekaj stran od drugih kač, s katerimi se nista dobro razumeli, tako da so jima dali poseben prostor. Nekega dne so eno izmed njih našli mrtvo. Ker ni kazala nobenega znaka bolezni ali poškodbe in so z njo ravнали vedno lepo, so sklenili, da jo raztele-sijo. V svoje veliko presenečenje pa so operaterji odkrili, da je kača poginila od kačjega pika. Ker na samomoru ni misliti, ostane samo še domneva, da jo je pičila njena tovarišica. Ta zgodba obenem dokazuje, da je trditve o imunosti kač zoper kačje pike neutemeljena.

A NEKDOTA

Paul Bourget in Paul Souday sta se pogovarjala nekoč o neprijetnih posledicah smrti. »Najslabše je to, da ne moreš več pisati,« je menil Bourget. »To bi ne bilo še nič,« je odvrnil Souday, »če bi mogel človek le čitati!«

VSAK DAN ENA

»Zdaj pa že imam službo, poverili so mi urejevanje meteorološkega koticika pri nekem listu.«

»Zanesljiva služba, kaj?«

»Nu, o zanesljivosti ne morem reči ničesar... Človek nikoli ne ve, kakšno bo vreme naslednji dan...«

Brodivja balonov v stratosferi

Registrirni aparati namestu balonov s posadko

Iz Moskve poročajo, da je tamošnja vremenslovna postaja spustila v stratosfero dva balona brez posadke, ki pa sta bila opremljena z merilnimi instrumenti. Dossegla sta višino 28.000 m.

Po večjih ali manjših uspehih, ki jih je doseglo v zadnjih letih raziskovanje najvišjih ozračnih višin z baloni s posadkami, je videti, da prihaja doba, ko bodo ta raziskovalna dela brez nevarnosti za človeška življenja opravljali spet registrirni baloni. Ni dvoma, da je ta metoda poleg tega, da ne ogroža človeških življenj, neprimerno cenejša nego ekspedicije z velikimi baloni, a obenem je tudi znana stvar, da se morejo mali registrirni baloni dvigniti dosti višje nego baloni s posadko. Kar se pa tiče opazovanj in meritev, je odvisno samo od uporabljenih instrumentov, da bodo prav iste rezultate kakor instrumenti, ki delujejo v balonih s posadko pod kontrolo človeških oči.

Vse te stvari so dale raziskovanju stratosfere pobudo, da se bo v juniju prihodnjega leta organiziral »mednarodni mesec za raziskovanje stratosfere«. Te znanstvene prireditve se bodo udeležile skoraj vse dežele severne poloble. S stotin vremenslovskih postaj bodo v tem mesecu spustili roje registrirnih balonov v ozračje, da bi dobili na ta način čim obsežnejše opazovalno in primerjalno gradivo. Pri tem množestvenem poskusu bodo po vsej priliki v obsežnejši meri uporabili novo metodo, po kateri javljajo registrirni baloni opazovalcem na zemlji sam stanje svojih merilnih instrumentov s pomočjo majhnih oddajnih postaj na kratke valove. Doslej so morali registrirni balon po njegovem zopetnem pristanku na zemlji šele poiskati, da bi lahko pregledali zabeležbe njegovih instrumentov. V zadnjem času so to metodo popravili v toliko, da so instru-

Grgranje brezpomembno?

Neki ameriški raziskovalci so z röntgenskimi posnetki dognali, da je grgranje v svrhu desinfekcije pri boleznih v vratu brezpomembno, ker desinficirajoča tekočina sploh ne pride do grla, ki ga med grgranjem hermetično zapre mehko nebo.

K temu pravi neki znani češkoslovaški medicinec, dr. Adel iz Plznja, da se da brezpomembnost desinficirajočega grgranja ugotoviti tudi brez röntgenskih posnetkov. Tudi če bi s tehničnimi finesami mogli doseči, da pride učinkovita tekočina do obolenih delov, bi bilo to nezadostno, ker je treba vneto tkivo puščati 3 m bolj v miru. Z grgranjem pa se spravi še bolj v gibanje nego s požiranjem hrane, ki se itak ne da obiti. Angine ne moremo ozdraviti z umetno lokalno desinfekcijo, temveč kakor vsako infekcijsko bolezen z ojačitvijo obrambnih sil v telesu.

Napake v obrazu

Neki ameriški izumitelj je zgradil poseben aparat, ki pomaga spoznati napake v obrazu in jih popraviti z masažo. Izumitelj bo prišel v Ameriko prav gotovo na svoj račun

